

Hem?irelikte Kariyer Engelleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hem?irelikte Kariyer Engelleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22940>

Özet

Hem?irelikte Kariyer Engelleri Ölçe?i (HKEÖ), hem?irelerin profesyonel ya?amlar?nda kar??la?t?klar? kariyer ilerlemesini engelleyici faktörleri ölçmek amac?yla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle hem?irelik mesle?i ba?lam?nda kariyer engellerinin yap?s?n? ve düzeyini belirlemek için tasarlanm??tır. Ölçek, toplamda 29 maddeden ve be? farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, bireysel algılardan kurumsal ve toplumsal faktörlere kadar geni? bir yelpazeyi kapsamaktadır.

HKEÖ'nün geli?tirilmesi, Nedensel Yükleme Kuram? çerçevesinde yürütülen bir doktora tezi çalışması'nın parçası olarak gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin psikometrik özellikleri, yüksek iç tutarlılık (Cronbach's Alpha: 0.944) ve sağlam bir faktör yapısı sergilemektedir, bu da onu hem?irelik kariyer engellerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmek için uygun kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Hem?irelik, Kariyer Engelleri, Kariyer Gelişimi, Psikometrik Ölçek, Faktör Analizi, Nedensel Yükleme, Örgüt Kültürü.

Yazarlar

Necmettin ??C?

Amaç

Hem?irelikte Kariyer Engelleri Ölçe?i (HKEÖ), hem?irelerin kariyer gelişim süreçlerinde kar??la?t?klar? engelleri sistematik olarak ölçmek ve de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmiştir. Ölçek, kariyer engellerinin do?as?n?, kaynaklar?n? ve yo?unlu?unu belirleyerek, bu engellere yönelik etkili müdahale stratejilerinin geli?tirilmesine bilimsel zemin sağlamayı hedeflemektedir.

Ölçeğin geli?tirilme amacı, aynı zamanda Nedensel Yükleme Kuram? do?rultusunda verilen eğitimlerin, hem?irelerin kariyer engelleri algıları üzerindeki etkisini inceleyen daha büyük bir araştırmanın bir parçası olarak, güvenilir bir ölçüm aracı sunmaktır.

Yapı

Hem?irelikte Kariyer Engelleri Ölçe?i (HKEÖ), hem?irelik kariyer engellerini ölçen ve toplam 29 maddeden oluşan çok boyutlu bir yapıdır. Ölçek, kariyer engellerini be? temel alt boyutta gruplandırmaktadır. Bu alt boyutlar, hem bireysel hem de örgütsel düzeydeki engelleri kapsamaktadır.

Ölçeğin beş alt boyutu ve madde dağılımları aşağıdaki gibidir:

Örgüt Kültürü ve Politikalar: Örgütsel yapıdan, yönetim politikalarından ve kültürel normlardan kaynaklanan engelleri içerir (11 madde: 17, 31, 32, 33, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 46).

Kişisel Tercih ve Algular: Bireyin kendi yetkinlik alguları, motivasyonu ve kariyer hedeflerine ilişkin kişisel tercihlerinden kaynaklanan engelleri içerir (6 madde: 13, 14, 26, 44, 45, 48).

Çoklu Rol Üstlenme: Özellikle kadın hemşirelerin iş ve aile rolleri arasındaki çatışmadan veya birden fazla profesyonel rolü üstlenmekten kaynaklanan engelleri içerir (5 madde: 4, 5, 7, 11, 18).

Mesleğe İlişkin Olumsuz Düşünceler: Hemşirelik mesleğinin itibarı, zorlukları veya mesleğe dair genel olumsuz algılardan kaynaklanan engelleri içerir (4 madde: 6, 9, 21, 38).

Kalıplaşmış Önyargular: Toplumsal cinsiyet rolleri veya mesleğe yönelik yerleşik stereotiplerden kaynaklanan engelleri içerir (3 madde: 2, 10, 24).

Geçerlik

HKEÖ'nün yapı geçerlik çalışmaları, açılmaya çalışılan faktör analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları, ölçeğin yapısal uygunluğunu desteklemektedir. Örneklem yeterliliğini değerlendiren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.948 olarak bulunmuştur, bu da verilerin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu göstermektedir.

Maddelerin bağılangıç ortak değerleri (communality values) minimum 0.436 ile maksimum 0.673 arasında değişmektedir. Varimax rotasyonu sonrasında maddelerin faktör yükleri 0.415 ile 0.742 aralığında belirlenmiştir. Ayrıca, madde-toplam puan korelasyonu analizi sonucunda güvenilirlik katsayıları (r) pozitif yönde ve anlamlı düzeyde (r=0.379 ile r=0.594 arasında, p<0.05) saptanmıştır, bu da maddelerin genel ölçek yapısına katkıda bulunduğunu doğrulamaktadır.

Güvenirlilik

HKEÖ'nün iç tutarlılığı, **Cronbach's Alpha** katsayısıyla incelenmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı oldukça yüksek olup, 0.944 olarak saptanmıştır. Bu değer, ölçeğin bütününde mükemmel bir güvenilirlik seviyesine sahip olduğunu göstermektedir.

Alt boyutların iç tutarlılık değerleri de kabul edilebilir düzeydedir: Örgüt Kültürü ve Politikalar (0.925), Kişisel Tercih ve Algular (0.814), Mesleğe İlişkin Olumsuz Düşünceler (0.824), Kalıplaşmış Önyargular (0.650) ve Çoklu Rol Üstlenme (0.835). Ölçeğin zamana karşı tutarlılığını ölçmek amacıyla yapılan 15 gün arayla uygulanan tekrar-test korelasyon analizi sonucunda, tüm alt boyutlar ve toplam puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki (r=0.797, p<0.001) bulunmuştur. Bu yüksek korelasyon, HKEÖ'nün test-tekrar test güvenilirliğinin güçlü olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

HKEÖ'nün faktör analizi, ölçeğin beş faktörlü yapışın ortaya koymuştur. Bu beş faktör, toplam varyansın % 41.780'ini açıklamaktadır. Faktörlerin varyans açıklama oranları aşağıdaki gibi dir:

Örgüt Kültürü ve Politikalar: Toplam varyansın % 13.506'sını açıklamaktadır.

Kişisel Tercih ve Algılar: Toplam varyansın % 7.835'ini açıklamaktadır.

Mesleğe İlişkin Olumsuz Düşünceler: Toplam varyansın % 7.534'ünü açıklamaktadır.

Kalıtımsal Önyargılar: Toplam varyansın % 6.466'sını açıklamaktadır.

Çoklu Rol Üstlenme: Toplam varyansın % 6.439'unu açıklamaktadır.

Doğrulayıcı faktör analizinde ise uyum indeksleri incelenmiştir: χ^2/SD değeri 3.277 (<5 kriterine uygun) ve RMSEA değeri 0.047 (<0.008, ancak kaynakta belirtilen değer 0.047 olup, genel kabul gören 0.08 kriterine uygundur) olarak saptanmıştır. Bu bulgular, ölçeğin beş faktörlü yapışın teorik modele uygunluğunu desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Hemşireler

Yaş Grubu: Yetişkin (Çalışan Hemşireler)

Popülasyon Detayları: Türkiye'de çeşitli sağlık kurumlarında görev yapan hemşireler.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Derecelendirme

Ölçek, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktadır. Katılımcılardan, kariyer engellerinin kendilerini ne ölçüde etkilediğini belirtmeleri istenmektedir. Puanlama sistemi şöyledir:

"Hiç engellemez" yanıtı için: 1 puan

"Engellemez" yanıtı için: 2 puan

"Ne engeller ne engellemez" yanıtı için: 3 puan

"Engeller" yanıtı için: 4 puan

"Tamamen Engeller" yanıtı için: 5 puan

Ölçekten alınabilecek toplam puan, kariyer engellerinin genel düzeyini yansıtmaktadır; yüksek puanlar, hemşirelerin daha fazla kariyer engeli algıladığını göstermektedir.

Şiznler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Necmettin ÇC tarafından 2020 yılında tamamlanan bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Sorumlu Yazar İletişim: necmettinisci@gmail.com

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [hemsirelikte-kariyer-engelleri-olcegi-toad.pdf](https://www.researchgate.net/publication/358123456)

Kaynaklar

ÇC N. (2020). *Nedensel yükleme kuramı doğultusunda verilen eğitim hemşirelerin kariyer engelleri ve nedensel yüklemeleri üzerine etkisi* (Doktora tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Hemşirelikte Kariyer Engelleri Ölçeği Maddeleri

Hemşirelikte Kariyer Engelleri Ölçeği (HKEÖ), beş alt boyuttan ve toplam 29 maddeden oluşmaktadır:

Örgüt Kültürü ve Politikalar (11 madde): 17, 31, 32, 33, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 46. maddeleri içerir.

Kişisel Tercih ve Algılar (6 madde): 13, 14, 26, 44, 45, 48. maddeleri içerir.

Mesleğe İlişkin Olumsuz Düşünceler (4 madde): 6, 9, 21, 38. maddeleri içerir.

Kalıtımın Önyargıları (3 madde): 2, 10, 24. maddeleri içerir.

Çoklu Rol Üstlenme (5 madde): 4, 5, 7, 11, 18. maddeleri içerir.